

№ 12/1962.

LAG- OCH EKONOMIUTSKOTTETS betänkande № 12/1962 med anledning av Ålands landskapsstyrelses framställning till Ålands landsting med förslag till landskapslag om kommunalvägar (34/1962).

Sedan Landstinget över förenämnda framställning inbegärt lag- och ekonomiutskottets utlåtande, har utskottet behandlat framställningen och får härmed vördsamt anföra följande:

Utskottet har såsom sakkunniga hört lagberedningssekreteraren Rolf Sundman och lantmäterijörens Bertel Boman, vilka vardera framfört särskilda synpunkter beträffande lagförslaget, vilka sedan beaktats av utskottet. Rent allmänt kan man om det föreliggande lagförslaget säga, att detsamma i jämförelse med lagförslaget till enskilda vägar, är något knappt och i vissa avseenden kanske även bristfälligt. På grund härav har utskottet vidtagit ett flertal ändringar och kompletteringar, varvid de i förslaget till landskapslag om enskilda vägar i främsta rummet tjänat såsom mönster.

De av utskottet företagna ändringarna äro följande:

1. 1§. "bygdevägar" har ändrats till "allmänna vägar", vilket uttryck här torde vara mera relevant. Dessutom har en bestämmelse införts därom, att lagen även skall gälla de vägar, som framdeles byggas eller övertagas.
2. Mom. 2. har utskottet ansett att kan vara såsom en skild paragraf såsom fallet även är i lagen om allmänna vägar. I denna paragraf har utskottet infört en bestämmelse om att till väg såsom dess bi-områden höra plats, som varaktigt erfordras för uttagning och transport av väghållningsämnen. Motsvarande stadgande finnes i lagen om allmänna vägar. I förslaget har dessutom införts ordet "körbana" och "befordras" ändrats till "erfordras".
3. 3 §. I likhet med i förslaget till enskilda vägar har utskottet intagit definitioner om vad som avses dels med byggande av väg och dels med underhåll av väg.
4. 5 §. I denna paragraf har utskottet företagit de flesta ändringarna. Sålunda har början av paragrafen ändrats efter införandet av definitionerna i 3 §. Dessutom har hänvisningen till landskapslagen om allmänna vägar utvidgats för att tillräckligt utförliga bestämmelser angående vägförrättning och därmed sammanhängande åtgärder skola finnas i lagen. Ett stadgande om rätt till ersättning för skada och men har även införts, enär sådan ersättning bör komma i fråga. I praktiken torde dessa ersättningar i regel uppgå till högre belopp än ersättningarna för upplåten mark och väg-

material. I samband med denna paragraf övervägdes inom utskottet huruvida ett stadgande därom, att anhållan om vägrätt icke skulle behöva komma ifråga, därest samtycke av samtliga markägare, som den avsedda vägen berörde, erhållits, men då i varje fall anhållan om vägförrättning måste göras, ansåg utskottet att anhållan om vägrätt i samband därmed även kunde komma ifråga. Dessutom kan man med skäl förutsätta att kommun i praktiken försöker införskaffa samtycke av jordägarna för att få ett snabbare och smidigare förfarande till stånd.

5. 6 §. För att närmare klarlägga vad som avses med vägrätt har utskottet intagit 17 § från förslaget till enskilda vägar.
6. 7 §. Såsom en helt ny paragraf har utskottet ansett det motiverat att intaga ett stadgande om rätt att taga grus, sten eller annat väghållningsämne från fastighet. Stadgandet motsvarar 12 § i förslaget till enskilda vägar.
7. 8 §. Bidragsprocenten har utskottet velat fastslå till 90 %.
8. 9 §. På grund av de i 3 § införda definitionerna har utskottet strukit "samt för sådan ändring av kommunalväg, som är att hänföra till vägbyggnad".
Hänvisningen till 7 § 1 mom. har ändrats till 10 § 1 mom.
9. 10 §. I början av paragrafen har ett förtydligande införts angående det fall att kommun själv besluter bygga kommunalväg. Förslaget att landskapsstyrelsen skulle kunna förvägra fastställelse av kommuns beslut om övertagande av väg, såvida kommun därigenom skulle åsamkas oskäligen kostnader, har utskottet ansett att bör utgå, enär man med skäl kan förmoda, att vederbörande kommun själv grundligt prövar ärendet även till denna del. I stället har intagits en bestämmelse därom, att landskapsstyrelsen kan vägra fastställelse om den avsedda vägen icke fyller de i 93 § landskapslagen om enskilda vägar förutsatta villkoren för erhållande av bidrag ur landskapsmedel.
10. 11 §. Utöver "grind" har utskottet tillagt "bom". Så även i förslaget till enskilda vägar.
11. 12 §. Såsom en helt ny paragraf har utskottet även infört stadgandet i 19 och 20 §§ i förslaget till enskilda vägar.
12. Några uttryckliga bestämmelser om ändringssökande har utskottet icke ansett det nödvändigt att införa, enär de allmänna bestämmelserna om ändringssökande i dylika fall, utan särskilt stadgande, gälla.

13. På grund av de nya paragrafer, som införts, har nödig omnumrering av framställningens paragrafer vidtagits.

på grund härav föreslås lagen lyda:

L a n d s k a p s l a g
om kommunalvägar.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 §.

Denna lag gäller sådana av kommun övertagna vägar, som icke enligt landskapslagen den 17 juli 1957 om allmänna vägar i landskapet Åland (23/57) och landskapslagen den 17 juli 1957 om införande av landskapslagen om allmänna vägar i landskapet Åland (24/57) förändrats till allmänna vägar, liksom även vägar, som kommun framdeles i enlighet med stadgandena i denna lag besluter bygga eller övertaga.

2 §.

Till kommunalväg höra körbana samt de områden, anläggningar och anordningar, som varaktigt erfordras för vägens bestånd och begagnande, såsom vägren, slänt, bankett, dike, omkörnings-, vänd- eller hållplats, mindre upplags- eller parkeringsområde, som ansluter sig omedelbart till vägen, samt skyddsvärn, trumma, bro, färja med färjläge och färjled, brygga, som förklarats ansluten till vägen, ävensom vägmärke. Till väg såsom dess biområden höra dessutom plats, som varaktigt erfordras för uttagning och transport av väghållningsämnen.

3 §.

Väghållning omfattar byggande och underhåll av väg.

Med byggande av väg avses anläggning av ny väg samt flyttning, breddning och annan förbättring av förefintlig väg.

Såsom underhåll av väg anses åtgärder, som äro av nöden för bibehållande av vägen i ett skick, som motsvarar dess ändamål, däri inberäknat öppenhållande av väg vintertid samt renhållning.

Väghållning på kommunalväg bekostas med kommunens medel. Enskild person, som nyttjar eller har behov av vägen, må icke åläggas att deltaga i väghållningskostnaderna, med mindre vägen för hans behov enligt ingånget avtal skall byggas eller underhållas på ett sätt, som är kostsamare än vad som allmänt fordras enligt denna lag.

4 §.

Kommunalväg skall byggas och underhållas så, att den åtminstone uppfyller i 7 § landskapslagen den om enskilda vägar (/) uppställda allmänna krav för väghållningen på enskild väg.

Väghållningen ombesörjes av kommunens vägnämnd, på vilken det jämväl ankommer att besluta om de begränsningar av trafiken, som varaktigt eller tillfälligt kunna påkallas av vägens bärkraft eller andra omständigheter. Begränsningar, förbud, påbud och varningar böra anges med trafikmärken.

5 §.

Skall kommunalväg byggas, må kommunen hos landskapsstyrelsen anhålla om sådan vägrätt, varom stadgas i landskapslagen om allmänna vägar i landskapet Åland samt göra framställning om vägförrättning såsom i sagda lag är stadgat. Vid vägförrättning liksom även beträffande ersättning för mark, skada och men samt vägmateriel och rätt till förutvarande vägområde skall i tillämpliga delar lända till efterrättelse vad om bygdeväg är stadgat.

6 §.

Vägrätten innefattar rätt att från det till vägen hörande området avlägsna träd, buskar och andra naturhinder, som äro till men för väghållningen, samt att avhugga grenar, som sträcka sig över sagda område.

Utanför det i 1 mom. nämnda området må rätt beviljas att avlägsna trafiksäkerheten äventyrande träd och buskar eller grenar av sådana, likväl icke träd eller buskar, som växa på tomt eller byggnadsmark eller i trädgård eller som annars tagits under särskild omvårdnad, med mindre synnerligen vägande skäl därtill föreligga. Om avlägsnande av här avsedda träd och buskar eller avhuggning av grenar skall markens ägare eller innehavare på förhand i god tid underrättas.

Utgör anordning eller anläggning eller ock fristående byggnad, som icke användes såsom bostad, sådant hinder för anläggning av ny väg eller flyttning av väg, att anläggningen av vägen, utan flyttning av anordningen, anläggningen eller byggnaden, skulle medföra ansenlig stegring av kostnaderna eller betydande olägenhet, och förorsakar icke flyttningen av hindret dess ägare skada eller nämnvärt förfång, må vid vägförrättning beviljas rätt till flyttning av anordningen, anläggningen eller byggnaden till lämplig plats.

7 §.

Kräves oundgängligen för väghållningsskyldighetens fullgörande till undvikande av oskäligen kostnader, att grus, sten eller annat väghållningsämne tages från fastighets mark, må det förordnas, att sådan rätt skall medgivas, såframt betydande förfång icke därigenom tillskyndas sagda fastighet. Samtidigt må förordnas om nyttjande av väg eller mark för transport av väghållningsämne.

-5-

8 §.

Kommun är berättigad att för vägunderhållet erhålla landskapsbidrag efter prövning med minst 20 och högst 60 procent av de verkliga godtagbara kostnaderna. Understödet må höjas till högst 90 procent om genomfartstrafik förekommer på vägen eller om väghållningen på grund av vägens längd eller terrängförhållandena är särskilt kostsam.

Anses väghållningen icke tillfredsställande i förhållande till trafiken på vägen, må landskapsstyrelsen besluta om indragning eller sänkning av understödet för väghållningen för ett år i sänder.

Kommun är skyldig att till landskapsstyrelsen insända budgetförslaget för kommunalvägarna före ingången av budgetåret och skall landskapsstyrelsen, om skäl till anmärkning mot de planerade utgifterna förefinnes, meddela kommunen därom senast inom februari månad budgetåret. Statistiska och ekonomiska uppgifter om kommunalvägarna och om trafiken på dem böra insamlas och insändas till landskapsstyrelsen enligt därom meddelade föreskrifter.

I 1 mom. avsett landskapsbidrag utgives årligen på grund av redovisning över kostnaderna för väghållningen ur anslaget för väghållning på enskilda vägar.

9 §.

För byggande av kommunalväg beviljas landskapsbidrag efter prövning inom ramen för härför anvisade anslag.

Landskapsstyrelsen må om byggnadsunderstöd fatta förhandsbeslut på grund av ansökan, till vilken fogats kommunalfullmäktiges i 10 § 1 mom. nämnda beslut, på karta uppritad föreslagen sträckning för vägen, uppgift om de jordägare, över vilkas mark vägen kommer att gå, uppgift om de personer, rörelser eller inrättningar, vilka hava nytta av vägen, samt kostnadsförslag för vägens byggande.

Är väg gemensam för två eller flera kommuner, må förhandsbeslut om byggnadsbidrag fattas endast under förutsättning, att kommunerna utfäst sig att svara för hela vägens byggande och underhåll.

10 §.

Besluter kommun om byggande av kommunalväg eller på framställning av väglag eller delägare i enskild väg om övertagande av väg till kommunalväg bör sådant beslut fattas i den ordning, som är stadgad i 56 § landskapslagen den 18 april 1956 om kommunalförvaltning i landskommuner i landskapet Åland (16/56). Sådant kommunalfullmäktiges beslut skall underställas landskapsstyrelsen för fastställelse. Fastställelse kan förvägaras om vägen anses äga ringa betydelse för samfärdseln eller

om vägen icke fyller de i 93 § landskapslagen om enskilda vägar förutsatta villkoren för erhållande av landskapsbidrag.

Kommun må besluta, att kommunalväg skall förändras till enskild väg om vägen i väsentlig mån förlorat sin betydelse för samfärdseln. Beslutet skall underställas landskapsstyrelsen för fastställelse. Sedan beslut därom vunnit laga kraft, skall vägnämnden genom kungörelse utlysa sammanträde med dem, som nyttja vägen eller hava behov av densamma, för att besluta om vägens framtida förvaltning enligt vad därom är stadgat i landskapslagen om enskilda vägar.

I samband med fastställelse av kommunalfullmäktiges i denna paragraf avsedda beslut skall landskapsstyrelsen bestämma den tidpunkt, då ifråga varande väg förändras till kommunalväg eller enskild väg. Landskapsstyrelsen må ock vid fastställelsen besluta, att om enskild vägs övertagande skall bestämmas efter det vägen på grund av syn blivit godkänd av landskapsstyrelsen.

11 §.

Vintertid skall kommunalväg hållas fri från hinder av snö och is i den utsträckning, som erfordras för motorfordonstrafik, där ej landskapsstyrelsen på grund av samfärdselns ringa omfattning eller av andra särskilda skäl medgiver kommun befrielse.

Grind eller bom må icke hållas på kommunal väg utan landskapsstyrelsens tillstånd.

12 §.

Därest det prövas ur trafiksäkerhetssynpunkt påkallat, må uppförande utan vägnämndens tillstånd av byggnad eller trafiksäkerheten äventyrande stängsel eller annan varaktig anordning vid kommunal väg eller vägsträcka på närmare än tolv meters avstånd från vägbanans mittlinje förbjudas. Sådant förbud må helt eller delvis upphävas om dess vidmakthållande blivit överflödigt eller vägande skäl för dess upphävande eljest anförts. Förbud eller upphävande av förbud skall utan dröjsmål bevisligen delgivas sakägarna eller kungöras på kommunens anslagstavla.

Angående byggande på område, för vilket fastställts i byggnadslagstiftningen förutsatt plan eller föreskrift, gäller, vad därom är särskilt stadgat.

13 §.

Vägunderhållet granskas vid syn, som förrättas minst en gång årligen av en vägsynenämnd, bestående av en av landskapsstyrelsen förordnad sakkunnig såsom ordförande samt en representant för vägnämnden och en representant för polisdistriktet.

Har väg skadats genom svåra väderleksförhållanden eller ovarann trafik, skall syn hållas, om någon av vägsynenämndens medlemmar det påyrkar. På grund av syn må landskapsstyrelsen vid vite ålägga kommun att

vidtaga erforderliga underhållsåtgärder.

Vid syn föres protokoll, som fordorsammast översändes till landskapsstyrelsen, vägnämnden i kommunen och länsmannen i distriktet.

14 §.

För vägbygge förordnar landskapsstyrelsens vägavdelning en övervakare, som äger följa byggnadsarbetet och tillse, att utfärdade föreskrifter om arbetets utförande iakttagas. Övervakaren må besluta om arbetets inställande, men beslutet skall omedelbart underställas vägsynenämnden för avgörande.

Slutsyn på vägbygge förrättas av vägsynenämnden förstärkt med vägingenjören och den för bygget förordnade övervakaren. Vid vägbygget anlitad entreprenör må själv eller genom ombud närvara vid synen och yttra sig över gjorda anmärkningar.

Vid slutsyn föres protokoll, som fordorsammast översändes till landskapsstyrelsen och vägnämnden i kommunen.

15 §.

Närmare bestämmelser om verkställighet och tillämpning av denna lag utfärdas genom landskapsförordning.

16 §.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1963. Understöd ur landskapsmedel för väghållningen må dock erläggas enligt denna lag för 1963 års väghållningskostnader.

Har väg på grund av landskapsstyrelsens enligt tidigare gällande stadganden fattade beslut blivit byggd för övertagande som kommunal bygdeväg men icke blivit slutligt godkänd, skall densamma, efter det beslut om godkännande fattats av landskapsstyrelsen, anses såsom i denna lag avsedd kommunalväg.

Hänvisande till vad ovan anförts får lag- och ekonomiutskottet värdsamt föreslå,

att Landstinget måtte antaga lagförslaget i den lydelse lag- och ekonomiutskottet föreslagit.

Mariehamn den 29 november 1962.

På lag- och ekonomiutskottets vägnar:

Valter Nordas
Valter Nordas.
ordförande

Curt Carlsson
Curt Carlsson.
sekreterare

Närvarande i utskottet: ordföraren Valter Nordas, viceordföranden Viktor Arvidsson samt ledamöterna Börje Johansson, Harry Lindfors och Bertel Söderlund.